

Hoe breng ik God ter sprake in het pastorale gesprek?

Lezing van Drs. W. Dekker

1. Waarom komt dit onderwerp vandaag aan de orde? Er zijn enkele aandachtspunten/aanleidingen.

Bij de leiding van de Herberg heerst het gevoel, dat er zeker in de gemeenten waardering is voor de Herberg als rustplaats om op adem te komen. Maar is er ook voldoende besef, dat het belangrijk is, dat op de Herberg het *pastorale gesprek*, het *geloofsgesprek* gevoerd wordt? Is er het besef, dat het geloofsgesprek heel belangrijk zou kunnen zijn om tot heling van het leven te komen? Of heerst ook bij ons de heimelijke gedachte, dat rust, ontspanning en het therapeutische gesprek belangrijker zijn voor mensen, die hier komen en zijn we dan misschien in dit opzicht meer geseculariseerd dan we denken? Heeft het geloof zodanig met alle situaties van het leven te maken, dat wanneer opnieuw de rechte verhouding tot God gevonden wordt, heel veel andere dingen van het leven ook op zijn plaats zouden kunnen vallen? Op de Herberg vindt men juist het geloofsgesprek, de geestelijke begeleiding heel belangrijk, maar men heeft niet altijd de indruk, dat dit in de gemeente ook zo beleefd wordt.

Verder is er ook enige zorg over de inhoud van het pastorale gesprek. Er worden twee dingen geconstateerd. Wanneer in het pastorale gesprek God aan de orde komt, lijkt het vaak, dat Hij er met eerbied gesproken bij gesleept wordt. Het lukt niet zomaar God op zo'n wijze ter sprake te brengen, dat duidelijk is, wat dit met het concrete leven van de betrokken persoon te maken heeft. Waar God wel aan de orde komt, lijkt het meestal te gebeuren in de bemoedigende zin: van God mag je er zijn zoals je bent; je bent een parel. God is de grote trooster. Maar is dat wel het hele evangelie? Waar blijft de tegenspraak, de uitdaging, de opdracht in de relatie met God? Bovendien wordt het Godsbeeld zo wel erg lief. Blijft er zo wel ruimte voor de echte klacht, de waarom vraag? Het gaat dus vanmorgen om een zoektocht naar wat kenmerkend is voor een echt pastoraal gesprek.

2. Pastoraal gesprek / huisbezoek

Het pastorale gesprek vindt in de reformatie zijn oorsprong in opzicht en tucht. Het was het pastoraat dat er op gericht was de belemmeringen weg te nemen voor de viering van het avondmaal. Later kwam het huisbezoek, dat gericht was op de vragen van het geloof

in de bredere zin. Zo heb ik het zelf als kind nog meegemaakt. Het begon wat over koetjes en kalfjes, maar op een gegeven moment was er de overgang naar de zaken van het geloof. In sommige kringen vooral gericht op kerkgang, bijbel lezen, christelijke school, doopgeloften etc. In andere kringen wat bevindelijker: ben je er klaar voor om God te ontmoeten?

Ik heb dit huisbezoek altijd, als kind al, als gekunsteld ervaren. Later werd er meer over de dingen van het gewone leven gesproken, maar soms bleef het daar ook in hangen. De klacht van mensen uit die tijd was: hij (de ouderling) heeft het nergens over gehad. Vaak werd zo'n bezoek wel afgesloten met schriftlezing en gebed, maar het was niet duidelijk wat dat met het voorgaande gesprek te maken had. Soms werden schriftlezing en gebed ook overgeslagen en was het geheel terug gebracht tot een oppervlakkig contactbezoekje.

Nu is de vraag te stellen of een gewoon huisbezoek bij mensen waar ogenschijnlijk niet veel aan de hand is, altijd wel zo'n diepte kan bereiken. Toch is het de vraag of we wel God op een goede wijze ter sprake kunnen brengen in moeilijke situaties, als het niet lukt dit te doen in het 'gewone' leven. Heeft God dan ineens wel met moeilijkheden te maken en hoe dan? Is God dan niet terug gebracht tot een 'gaatjesvuller' waar Bonhoeffer zo indringend over heeft gesproken?

3. Een leven coram Deo

De grote vraag waar we voor staan is of het ons nog lukt ons hele leven te beleven als een leven *coram Deo*? En nog specifieker of het ons lukt alle dingen van ons leven te relateren aan ons discipelschap van Christus: Zoek eerst het Koninkrijk van God en al het andere zal u bovendien geschonken worden?

4. Wanneer we voor deze opgave staan, wat is dan de rol van de pastor en wat is de functie van de bijbel en het gebed?

De rol van de pastor: authentiek gelovig medemens, die de omgang met God kent in het leven van elke dag, die daar zeer reëel en eerlijk over weet te spreken. Deze pastor kan over het gewone leven spreken op een wijze die duidelijk maakt, dat dit leven niet los staat van God en van de weg achter Christus aan.

De pastor heeft geleerd te luisteren naar wat mensen op *belevingsniveau* communiceren, ook wanneer ze het ogenschijnlijk over koetjes en kalfjes hebben. Hij stelt niet veel informatieve vragen, maar spiegelt hetgeen op belevingsniveau wordt gecommuniceerd. Voorbeeld: iemand vertelt dat hij nieuwe burens gekregen heeft en dat het nog erg wennen is. Dan gaat hij niet vragen waar ze vandaan komen en hoe oud ze zijn etc., hetgeen alleen maar afleidt. Maar hij gaat bijvoorbeeld zeggen: u vindt het moeilijk om contact met hen te maken. Krijgt dan bijvoorbeeld als antwoord: nou het eerste contact was meteen raak: een bal keihard in onze tuin. De pastor gaat dan niet verder vragen over de bal en de kinderen etc., maar: u vond het heel moeilijk om niet meteen loeikwaad te worden. Antwoord: nou, ik werd meteen wel loeikwaad en nu weet ik niet of het nog wel wat wordt tussen ons. Pastor: en dat zou u heel erg vinden, als dat

niet lukte? Ja, want hij ziet ons wel elke zondag naar de kerk gaan . Etc. etc. Hier wordt in ieder geval duidelijk, dat het leven zich afspeelt coram Deo en in de navolging van Christus, maar dat dat in de praktijk nog een heel gepuzzel is hoe dat moet.

Waarschijnlijk kan de pastor dit alleen maar beamen, omdat hij zelf inmiddels ook genoeg heeft beleefd hoe ingewikkeld allerlei relaties zijn.

De rol van de bijbel.

De bijbel kan in zo'n gesprek op verschillende wijzen worden ingebracht. Vermanend: De pastor schiet het verhaal te binnen van Abraham en Lot en zegt, dat het zo mooi is, wanneer je vanuit het geloof de minste kunt zijn. Het is de vraag of dit niet te snel gaat. Vertrouwend: Christenen zullen ook altijd verdrukking ondervinden. Dat gaat ook wel erg kort door de bocht. Beter is het te peilen welk gevoel er nu ten diepste ligt onder de impasse. Angst, boosheid, zelfverwijt, onzekerheid hoe de zaak weer goed op te pakken? Wanneer het het laatste is, zou verwezen kunnen worden naar het feit, dat in de bijbel niet alleen gesproken wordt over geloof, hoop en liefde, maar ook over wijsheid. De bijbel weet dat we heel vaak praktische levenswijsheid nodig hebben. Jacobus schrijft daar bijvoorbeeld over. Indien iemand wijsheid ontbreekt... Dat is een mooie tekst, die niet dicht smeert, maar wel perspectief biedt.

Het is maar een voorbeeld. Dit voorbeeld is echter met tientallen te vermenigvuldigen. Eventueel kunnen die paar verzen uit Jacobus gelezen worden. Het hoeft niet perse. Het mooiste is, wanneer de pastor zo in de bijbel thuis is, dat hij de bijbel sprekend in kan voeren zonder te gaan voorlezen. voorlezen onderbreekt. De bijbel zelf is ook een gesprek, een dialoog. Die wil in het heden worden voortgezet. Bijbel lezen hoeft niet altijd.

De rol van het gebed.

Bidden hoeft ook niet altijd. Bijvoorbeeld niet wanneer het gebed de rol zou gaan vervullen, dat de dingen op God worden afgewenteld, terwijl de pastorant zelf iets moet gaan doen. Ik kan me voorstellen, dat er gesprekken zijn, waarin we zeggen: gaat u dat nu zelf eerst doen. Daarna kom ik bij u terug en kunnen we wellicht danken.

In het algemeen is het gebed echter wel een goede afsluiting van het gesprek, omdat heel concreet de dingen, die in het gesprek aan de orde zijn geweest bij God gebracht kunnen worden.

In dit voorbeeld blijven het gewone leven, God, de bijbel en het gebed op een heel natuurlijke wijze met elkaar verbonden.

5. Terugkerend naar de Herberg.

Zo proberen we hier met mensen te spreken. Het gaat niet alleen om hun crisis. Deze hangt samen met een leven, dat eraan vooraf ging en met de hele persoon hoe zij in het leven staat. Heeft zij geleerd in de omgang met zichzelf en alle dingen van het leven eerlijk naar zichzelf en de dingen te kijken in het licht van God haar Schepper en in het licht van Jezus Christus haar Heer en Heiland? Het is belangrijk dat hetzelfde in de gemeenten gebeurt. Daartoe moeten de gesprekken weg uit de koetjes en kalfjes, maar ook weg uit het oplossingerichte: de dokter, de maatschappelijk werker, de therapeut, de Herberg. We hebben pastorale bezoekers nodig, die de omgang met God en zijn

Woord kennen in hun eigen dagelijkse leven met alle vreugde en pijn, sores en verrassingen en die zo anderen kunnen helpen dit leven ook als transparant naar God toe te ervaren. Op die weg zal blijken dat er bij God wijsheid, geduld, liefde, vergeving is, maar ook aansporing, het stellen in een nieuwe opdracht. Van al deze zaken staat de bijbel vol. Die hoeft er echt niet bij gesleept te worden. Die werpt overal licht op. De bijbel is het boek van de ontmoetingen tussen God, mens, medemens en wereld. Dat is één doorgaande beweging tot op deze dag. Daarom is de bijbel ook nooit verouderd.

**Lezing drs. W. Dekker op 1 maart 2008 in Oosterbeek (nazorgdag De Herberg).
Drs. W. Dekker is hoofd vorming en educatie van IZB, vereniging voor zending
in Nederland.**